

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (septītā palāta)

2020. gada 7. maijā *

Apelācija – Valsts atbalsts – Reģionālais atbalsts metalurģijas nozarei – Lēmums, ar kuru ir atzīts, ka atbalsts nav saderīgs ar kopējo tirgu – Jēdziens “valsts atbalsts” – Priekšrocība – Privātā komersanta kritērijs – Acīmredzama kļūda – Pierādīšanas pienākums – Pārbaudes tiesā robežas

Lietā C-148/19 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2019. gada 19. februārī iesniedza

BTB Holding Investments SA, Luksemburga (Luksemburga),

Duferco Participations Holding SA, Luksemburga,

ko pārstāv *J.-F. Bellis, R. Luff, M. Favart* un *Q. Declève, avocats*,

apelācijas sūdzības iesniedzējas,

pārējie lietas dalībnieki:

Eiropas Komisija, ko pārstāv *V. Bottka* un *G. Luengo*, pārstāvji,

atbildētāja pirmajā instancē,

Foreign Strategic Investments Holding (FSIH),

persona, kas iestājusies lietā pirmajā instancē,

TIESA (septītā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Dž. Švirebs [*P. G. Xuereb*], tiesneši A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents) un A. Kumins [*A. Kumin*],

ģenerālvokāts: Dž. Pitrucella [*G. Pitruzzella*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procedūru,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklausišanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

* Tiesvedības valoda – franču.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Ar savu apelācijas sūdzību *BTB Holding Investments SA* (turpmāk tekstā – “*BTB*”) un *Duferco Participations Holding SA* (turpmāk tekstā – “*DPH*”) lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2018. gada 11. decembra spriedumu *BTB Holding Investments* un *Duferco Participations Holding* /Komisija (T-100/17, nav publicēts, turpmāk tekstā – “pārsūdzētais spriedums”, EU:T:2018:900), ar kuru tā noraidījusi to prasību daļēji atcelt Komisijas Lēmumu (ES) 2016/2041 (2016. gada 20. janvāris) par valsts atbalstu SA.33926 2013/C (ex 2013/NN, 2011/CP), ko Beļģija sniegusi *Duferco* (OV 2016, L 314, 22. lpp., turpmāk tekstā – “strīdīgais lēmums”).

Tiesvedības priekšvēsture

- 2 Tiesvedības priekšvēsturi Vispārējā tiesa ir izklāstījusi pārsūdzētā sprieduma 1.–21. punktā, un šīs tiesvedības vajadzībām to var rezumēt šādi.
- 3 *Duferco* koncerns ražo un pārdod tēraudu. Tas ir pārstāvēts piecdesmit valstīs visā pasaulē. Minētais koncerns 2009. gadā Eiropā savu darbību veica galvenokārt Beļģijā un Itālijā. Šis koncerns darbojās arī citviet, piemēram, Šveicē, Luksemburgā un Francijā.
- 4 *Duferco* koncerns 1997. gadā uzsāka darbību Beļģijā, kur līdz 2002. gadam iegādājās vairākas metalurģijas ražotnes. Pēc šīs iegādes darījumu virknes minētā koncerna trīs galvenās meitassabiedrības Beļģijā bija *Duferco Clabecq*, *Duferco La Louvière* un *Carsid*.
- 5 *Duferco* koncerna tirdzniecības darbība tika konsolidēta sabiedrības *Duferco Industrial Investment* (turpmāk tekstā – “*DII*”) ietvaros, kuras tiesību pārņēmēja ir *DPH*. *Duferco* koncerna priekšgalā atrodas koncerna valdošais uzņēmums *BTB*, kas ir sabiedrības *Bolmat Holding Ltd* (turpmāk tekstā – “*Bolmat*”), kā arī sabiedrību *Ultima Holding Ltd* un *Ultima Partners Ltd* (turpmāk tekstā abas kopā – “*Ultima*”) tiesību pārņēmēja; nupat minētās agrāk bija *DPH* mātesabiedrības.
- 6 *Duferco* koncerns 2006. gadā iesaistījās stratēģiskā partnerībā ar Novoļipeckas koncernu Krievijā (turpmāk tekstā – “*NLMK* koncerns”). Ar šo partnerību bija paredzēts izmantot apstākli, ka *NLMK* koncerns bija pārstāvēts tērauda ražošanas piegādes ķēdes augšupējos posmos (izejvielu piegādē un pusfabrikātu ražošanā). Tā tika noformēta kā *NLMK* koncerna mātesabiedrības līdzdalība vienā no *Duferco* koncerna ieguldījumu pārvaldītājsabiedrībām, proti, *Steel Invest & Finance (Luxembourg) SA* (turpmāk tekstā – “*SIF*”). *SIF* aptvēra vairākus *Duferco* koncerna aktīvus, tostarp *Duferco Clabecq*, *Duferco La Louvière* un *Carsid*. 2006. gada beigās *SIF* ietvaros tika integrēts arī viens *Duferco* koncerna atzars ASV, proti, *Duferco US Investment Corp.* (turpmāk tekstā – “*Duferco US*”) un tās meitassabiedrība *Duferco Farrell Corp.* (turpmāk tekstā – “*Farrell*”). 2006. gada 18. decembrī tika apstiprināta vienošanās starp *Duferco* un *NLMK* koncerniem, un *NLMK* koncerna mātesabiedrība iegādājās 50 % no *SIF* akcijām.
- 7 2011. gada vasarā stratēģiskā partnerība starp *Duferco* koncernu un *NLMK* koncernu tika izbeigta. Abi koncerni izmantoja *SIF* aktīvus.
- 8 2011. gada novembrī kādā beļģu dienas laikrakstā tika publicēta rakstu sērija, kurā bija teikts, ka Valonijas reģions (Beļģija) kopš 2003. gada bija piešķīris finansiālu atbalstu *Duferco* koncernam, taču nebija par to informējis Eiropas Komisiju. Minētais laikraksts informēja, ka Valonijas reģions 2003. gada martā bija izveidojis jaunu finanšu pārvaldītājsabiedrību *Foreign Strategic Investments*

Holdings SA (FSIH), kas bija *Société wallonne de gestion et de participations (Sogepa)* meitassabiedrība, nolūkā ieguldīt minētā koncerna sabiedrībās ar juridisko adresi ārpus Beļģijas vai pat Eiropas Savienības.

- 9 Pēc šīm publikācijām Komisija savā 2011. gada 29. novembra vēstulē lūdza Beļģijas Karalisti sniegt papildu informāciju par laikā no 2003. līdz 2011. gadam *Duferco* koncernam piešķirtā Valonijas reģiona finansiālā atbalsta būtību.
- 10 Ar 2013. gada 16. oktobra vēstuli Komisija informēja Beļģijas Karalisti par savu lēmumu attiecībā uz šiem finansiālā atbalsta pasākumiem uzsākt LESD 108. panta 2. punktā paredzēto procedūru. Komisija uzaicināja ieinteresētās personas iesniegt savus apsvērumus par minētajiem aplūkojamajiem pasākumiem.
- 11 No informācijas, ko Beļģijas Karaliste iesniedza Komisijai, izriet, ka laikā no 2003. līdz 2011. gadam *FSIH* vairākkārt ir iesaistījusies, atbalstot *Duferco* koncernu – kopumā 517 miljonu EUR apmērā.
- 12 Pirmā šāda iesaistīšanās, saukta “pirmais pasākums” jeb “pasākums Nr. 1”, izpaudās tā, ka 2006. gadā *FSIH* atsavināja savu 49,9 % līdzdalību sabiedrībā *Duferco US*, kas tai bija piederējusi kopš 2003. gada, to nododot *DII*. Šī līdzdalības atsavināšana notika laikā, kad norisinājās ievadsarunas par *NLMK* koncerna līdzdalības iegūšanu *Duferco* koncernā, proti, caur *SIF*, un *NLMK* koncerns bija formulējis vēlmi, lai visas *Duferco US* akcijas kontrolētu *SIF*. Līdz ar to un nolūkā izbeigt savu līdzdalību *Duferco US* *FSIH* 2006. gada 14. jūnijā vienojās ar *DII* par tai piederošo *Duferco US* akciju pirkuma opciju, un šī opcija pēc tam tika nodota *Ultima*, kas to izmantoja un par 125,85 miljoniem ASV dolāru (USD) (apmēram 95 miljoni EUR) atpirka visu *FSIH* līdzdalību sabiedrībā *Duferco US*.
- 13 Tādējādi *Duferco* koncerns 2006. gada 12. decembrī – tikai dažas dienas pirms savas stratēģiskās partnerības ar *NLMK* koncernu noformēšanas – bija iegādājies visu līdzdalību sabiedrībā *Duferco US*.
- 14 Otrā *FSIH* iesaistīšanās, atbalstot *Duferco* koncernu, saukta “otrais pasākums” jeb “pasākums Nr. 2”, izpaudās tā, ka *FSIH* 2006. gadā atsavināja apmēram 25 % līdzdalību sabiedrībā *DPH*, kas tai bija piederējusi kopš 2003. gada, to nododot *Duferco* koncerna iepriekšējai mātesabiedrībai *Bolmat*, kuras tiesību pārņēmeja ir *BTB*. Šī līdzdalības atsavināšana izrietēja no *FSIH* vēlmes izbeigt savu līdzdalību sabiedrībā *DPH*. Tātad 2006. gada 14. jūnijā *FSIH* atsavināja visu savu līdzdalību sabiedrībā *DPH*, par 105,42 miljoniem USD (apmēram 84 miljoni EUR) to nododot *Bolmat*.
- 15 Trešā šāda iesaistīšanās, saukta “ceturtais pasākums” jeb “pasākums Nr. 4”, būtībā izpaudās kā 100 miljonu EUR aizdevuma piešķiršana *Duferco* koncerna iepriekšējai mātesabiedrībai *Ultima*, kuras tiesību pārņēmeja ir *BTB*, uz divu 2009. gada septembrī un decembrī parakstītu līgumu pamata. Šis aizdevums tika izsniegts divās daļās – 2009. gada septembrī pirmā daļa 30 miljonu EUR apmērā un 2009. gada decembrī otrā daļa 70 miljonu EUR apmērā. Aizdevumam piemērojamā likme tika noteikta kā 12 mēnešu *EURIBOR* likme plus 75 bāzespunkti, proti, šo līgumu noslēgšanas brīdī – 2,052 %. Kā liecina Beļģijas Karalistes sniegtā informācija, faktiski izmantotā likme bija 2,04 % aizdevuma pirmās daļas izsniegšanas brīdī un 1,99 % otrās daļas izsniegšanas brīdī.
- 16 Ņemot vērā *Duferco* koncerna un *NLMK* koncerna stratēģiskās partnerības izbeigšanu 2011. gadā un atbilstoši tam, kā tie bija vienojušies, aizdevums pilnā apmērā un paredzētajā veidā tika atmaksāts 2011. gada 30. jūnijā.
- 17 Komisija 2016. gada 20. janvārī pieņēma strīdīgo lēmumu.
- 18 Vispirms – attiecībā uz pasākumu Nr. 1 Komisija atzina, ka apstākļos, kādos tika pārdota *FSIH* līdzdalība sabiedrībā *Duferco US*, *DII* bija nostādīta izdevīgākā situācijā nekā tās konkurenti, jo neviens privātais ieguldītājs nebūtu piekritis pārdot savu līdzdalību *Duferco US* ar tādiem pašiem noteikumiem, un ka šī priekšrocība bija uzskatāma par valsts atbalstu, kas nav saderīgs ar iekšējo tirgu.

- 19 Komisija atzina, ka *FSIH* līdzdalība *Duferco US* būtu bijusi jānovērtē 141,09 miljonu USD apmērā un ka, ņemot vērā atsavināšanu par 125,85 miljoniem USD, atbalsts *DII* ir sasniedzis 15,24 miljonus USD (apmēram 11,58 miljoni EUR).
- 20 Turpinājumā – attiecībā uz pasākumu Nr. 2 Komisija atzina, ka apstākļos, kādos tika pārdota *FSIH* līdzdalība sabiedrībā *DPH*, *Bolmat* bija nostādīta izdevīgākā situācijā nekā tās konkurenti, jo neviens privātais ieguldītājs nebūtu piekritis pārdot savu līdzdalību sabiedrībā *DPH* ar tādiem pašiem noteikumiem, un ka šī priekšrocība bija uzskatāma par valsts atbalstu, kas nav saderīgs ar iekšējo tirgu.
- 21 Komisija atzina, ka *FSIH* līdzdalība sabiedrībā *DPH* būtu bijusi jānovērtē vismaz 131 miliona USD apmērā un ka, ņemot vērā atsavināšanu par 105,42 miljoniem USD, atbalsts *Bolmat* ir sasniedzis 25,58 miljonus USD (apmēram 20,36 miljoni EUR).
- 22 Visbeidzot – attiecībā uz pasākumu Nr. 4 Komisija atzina, ka apstākļos, kādos *FSIH* bija piekritusi aizdevumam 100 miljonu EUR apmērā sabiedrībai *Ultima*, nupat minētā bija nostādīta izdevīgākā situācijā nekā tās konkurenti, jo neviens privātais aizdevējs nebūtu piekritis tai piešķirt aizdevumu ar tādiem pašiem noteikumiem, un ka šī priekšrocība bija uzskatāma par valsts atbalstu, kas nav saderīgs ar iekšējo tirgu. Tā norādīja, ka aizdevumam piemērojamā likme būtu bijusi jānosaka kā 12 mēnešu *EURIBOR* likme plus 220 bāzespunkti, proti, 3,502 %.
- 23 Ņemot vērā vienošanos par aizdevuma atmaksu 2011. gada jūnijā, Komisija, balstoties uz vienkāršotu diskontēšanas aprēķinu, atzina, ka ar šo aizdevumu saistītais atbalsts sabiedrībai *Ultima* ir sasniedzis apmēram 2,08 miljonus EUR.

Strīdīgais lēmums

- 24 Strīdīgā lēmuma rezolutīvā daļa ir šāda:

“1. pants

Turpmāk minētie pasākumi, ko nelikumīgi īstenojusi Beļģija[s] [Karaliste], pārkāpjot [LESD] 108. panta 3. punktu, ir valsts atbalsts, kas ir nesaderīgs ar iekšējo tirgu:

a) [*Duferco US*] daļas pārdošana [*DII*] par summu [..] 11 581 700 [EUR];

b) [*DPH*] daļas pārdošana [*Bolmat*] par summu [..] 20 362 464 [EUR];

[..]

d) aizdevums [*Ultima*] par summu [..] 2 082 723 [EUR] kā pamatsummu, ciktāl šim aizdevumam piemērotā procentu likme ir mazāka par 3,502 %;

[..].

2. pants

1. Beļģija[s] [Karalistei] ir pienākums nodrošināt, lai tiešie saņēmēji vai to tiesību pārņēmēji atmaksā piešķirto nesaderīgo atbalstu, kas minēts 1. pantā.

[..]”

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

- 25 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2017. gada 14. februārī, *BTB* un *DPH* cēla prasību par strīdīgā lēmuma atcelšanu.
- 26 Ar dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2017. gada 12. jūnijā, *FSIH* lūdza atļaut tai iestāties lietā *BTB* un *DPH* prasījumu atbalstam.
- 27 Minētās prasības pamatošanai *BTB* un *DPH* izmantoja astoņus pamatus. Trīs no šiem pamatiem attiecās uz pasākumu Nr. 1, trīs – uz pasākumu Nr. 2 un divi pēdējie – uz pasākumu Nr. 4.
- 28 Attiecībā uz pasākumu Nr. 1 ar pirmajiem diviem izvirzītajiem pamatiem būtībā tika apgalvots, ka apstākļi, kādos *FSIH* atsavināja un nodeva *DII* savu līdzdalību *Duferco US*, neliecina par priekšrocības esamību. Ar trešo izvirzīto pamatu būtībā tika apgalvotas dažādas kļūdas saistībā ar aplūkojamā atbalsta apmēra noteikšanu.
- 29 Arī attiecībā uz pasākumu Nr. 2 ar pirmajiem diviem izvirzītajiem pamatiem būtībā tika apgalvots, ka apstākļi, kādos *FSIH* atsavināja un nodeva *Bolmat* savu līdzdalību *DPH*, neliecina par priekšrocības esamību. Ar trešo izvirzīto pamatu būtībā tika apgalvotas dažādas kļūdas saistībā ar aplūkojamā atbalsta apmēra noteikšanu.
- 30 Attiecībā uz pasākumu Nr. 4 ar abiem izvirzītajiem pamatiem būtībā tika apgalvots, ka apstākļi, kādos *FSIH* piešķīra aizdevumu *Ultima*, neliecina par priekšrocības esamību.
- 31 Vispārējā tiesa ar pārsūdzēto spriedumu *BTB* un *DPH* prasību noraidīja.

Lietas dalībnieku prasījumi Tiesai

- 32 *BTB* un *DPH* prasījumi Tiesai ir šādi:
- atcelt pārsūdzēto spriedumu un nodot lietu atpakaļ izskatīšanai Vispārējā tiesā, kā arī
 - piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.
- 33 Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:
- primāri – noraidīt apelācijas sūdzību kā nepamatotu,
 - pakārtoti – noraidīt prasību par strīdīgā lēmuma atcelšanu un
 - piespriest *BTB* un *DPH* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saistībā ar tiesvedību Tiesā.

Par apelācijas sūdzību

Par pieņemamību

- 34 Komisija norāda, ka apelācijas sūdzība kopumā ir nepieņemama, tādēļ ka tā esot pārāk abstrakta.

- 35 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka no LESD 256. panta 1. punkta otrās daļas, Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmās daļas, kā arī no Tiesas Reglamenta 168. panta 1. punkta d) apakšpunkta un 169. panta 2. punkta izriet, ka apelācijas sūdzībā ir precīzi jānorāda sprieduma, kuru tiek lūgts atcelt, apstrīdētie elementi, kā arī juridiskie argumenti, ar ko šis prasījums tiek konkrēti pamatots (spriedums, 2013. gada 11. aprīlis, *Mindo/Komisija*, C-652/11 P, EU:C:2013:229, 21. punkts).
- 36 Šajā lietā *BTB* un *DPH* ir skaidri izklāstījušas, kādēļ tās uzskata, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi tiesību kļūdas. Šie divi uzņēmumi ir pietiekami precīzi norādījuši pārsūdzētā sprieduma punktus, kuros tie saskata tiesību kļūdas un kuru dēļ Vispārējā tiesa šajā lietā ir atzinusi, ka Komisija ir pareizi secinājusi valsts atbalsta esamību.
- 37 Šādos apstākļos Komisijas izvirzītā iebilde par nepieņemamību ir jānoraida.
- 38 Līdz ar to *BTB* un *DPH* apelācijas sūdzība ir pieņemama.

Par lietas būtību

- 39 Savas apelācijas sūdzības pamatošanai apelācijas sūdzības iesniedzējas balstās uz vienu vienīgu pamatu, kas sastāv no divām daļām; ar pirmo tiek apgalvots, ka nav ievēroti noteikumi par pierādīšanas pienākumu, bet otra attiecas uz pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu un tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu.

Par vienīgā pamata pirmo daļu

– Lietas dalībnieku argumenti

- 40 Ar vienīgā pamata pirmo daļu *BTB* un *DPH*, pirmām kārtām, apgalvo, ka ar frāzi “lai konstatētu, ka Komisija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu, vērtējot faktus, uz kuriem varētu balstīt strīdīgā lēmuma atcelšanu, prasītāja iesniegtajiem pierādījumiem ir jābūt pietiekamiem, lai atspēkotu lēmumā ietvertā faktu vērtējuma ticamību”, kas ietverta pārsūdzētā sprieduma 90. un 142. punktā, Vispārējā tiesa esot pārkāpusi noteikumus par pierādīšanas pienākumu valsts atbalsta jomā. Uzsvērdama, ka prasītājam ir jāsniedz pietiekami pārlicinoši pierādījumi, lai atspēkotu strīdīgajā lēmumā izmantotā sarežģītā ekonomiskā faktu vērtējuma ticamību, Vispārējā tiesa esot apvērsumi pierādīšanas pienākumu.
- 41 Šie uzņēmumi norāda, ka, pirmkārt, Vispārējā tiesa esot atzinusi Komisijas tiesības nepierādīt, kādēļ aplūkojamie pasākumi ir uzskatāmi par valsts atbalstu, un balstīt savu faktu vērtējumu uz vienkāršiem apgalvojumiem vai “ticamu” informāciju, kuru patiesums tai neesot jāpierāda. Otrkārt, Vispārējā tiesa esot pieprasījusi, lai apelācijas sūdzības iesniedzējas pierādītu, ka aplūkojamie pasākumi nav uzskatāmi par valsts atbalstu.
- 42 Otrām kārtām, *BTB* un *DPH* uzskata, ka no pārsūdzētā sprieduma 90. un 142. punkta izriet, ka Vispārējā tiesa netieši ir atzinusi – ja pēc Komisijas veiktas pārbaudes par attiecīgajiem pasākumiem joprojām pastāvētu šaubas, nupat minētā šīs šaubas varot izmantot sev labvēlīgi, jo tā savu vērtējumu var balstīt uz vienkārši “ticamu” informāciju, kuras patiesums tai neesot jāpierāda.
- 43 Komisija šo *BTB* un *DPH* argumentāciju apstrīd.

– Tiesas vērtējums

- 44 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru pasākuma kvalificēšana par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē ir atkarīga no visu šajā noteikumā paredzēto nosacījumu izpildes. Pirmkārt, ir jābūt valsts intervencei vai valsts līdzekļu izmantošanai. Otrkārt, šādi iejaucoties, ir jābūt iespējamībai, ka tiks iespaidota tirdzniecība starp dalībvalstīm. Treškārt, ar to ir jāsniedz selektīva priekšrocība tā saņēmējam. Ceturtkārt, tai ir jārada konkurences izkropļojumi vai jādraud radīt konkurences izkropļojumus (spriedums, 2019. gada 19. decembris, *Arriva Italia* u.c., C-385/18, EU:C:2019:1121, 31. punkts).
- 45 Ir jāatgādina arī tas, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru par valsts atbalstu tiek uzskatīti tādi iesaistīšanās pasākumi, kuri jebkādā to formā var tieši vai netieši piešķirt priekšrocības uzņēmumiem vai kuri ir jāuzskata par ekonomisku priekšrocību, kādu uzņēmums atbalsta saņēmējs nebūtu varējis iegūt parastos tirgus apstākļos (spriedums, 2018. gada 6. marts, *Komisija/FIH Holding* un *FIH Erhvervsbank*, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 44. punkts).
- 46 Tādēļ, ņemot vērā LESD 107. panta 1. punkta mērķi nodrošināt neizkropļotu konkurenci, arī starp valsts un privātiem uzņēmumiem, “atbalsta” jēdziens šīs normas izpratnē neietver pasākumu par labu uzņēmumam, izmantojot valsts līdzekļus, ja tas šādu pašu priekšrocību būtu varējis gūt apstākļos, kas atbilst parastiem tirgus apstākļiem. Tātad šīs priekšrocības piešķiršanas apstākļu izvērtējums ir jāveic, piemērojot privātā tirgus dalībnieka principu (spriedums, 2018. gada 6. marts, *Komisija/FIH Holding* un *FIH Erhvervsbank*, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 45. punkts).
- 47 Turklāt privātā komersanta princips ir viens no faktoriem, kas Komisijai ir jāņem vērā, lai konstatētu atbalsta esamību, un tādējādi tas nav izņēmums, kas būtu piemērojams tikai pēc dalībvalsts lūguma, ja tiktu konstatēts, ka ir izpildīti valsts atbalsta jēdziena elementi, kas paredzēti LESD 107. panta 1. punktā (spriedums, 2018. gada 6. marts, *Komisija/FIH Holding* un *FIH Erhvervsbank*, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 46. punkts).
- 48 Šajā kontekstā ir jāatgādina – Tiesa jau ir nospriedusi, ka Komisija nedrīkst pieņemt, ka uzņēmums ir guvis no valsts atbalsta izrietošu priekšrocību, pamatojoties vienīgi uz negatīvu pieņēmumu, kas sakņojas tādas informācijas trūkumā, kura ļautu izdarīt pretēju secinājumu, ja trūkst citu pierādījumu, kas ļautu pozitīvi pierādīt šādas priekšrocības esamību (spriedums, 2009. gada 17. septembris, *Komisija/MTU Friedrichshafen*, C-520/07 P, EU:C:2009:557, 58. punkts).
- 49 Tātad, ja Komisijai piemēro privātā komersanta principu, tai vismaz ir jānodrošina, ka tai pieejamā informācija, kaut arī tā būtu nepilnīga un fragmentāra, ir pietiekams pamats, lai secinātu, ka uzņēmums ir saņēmis no piešķirta valsts atbalsta izrietošu priekšrocību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 17. septembris, *Komisija/MTU Friedrichshafen*, C-520/07 P, EU:C:2009:557, 56. punkts).
- 50 Proti, Komisijai ir pienākums savus lēmumus pamatot ar zināmā mērā drošiem un saskanīgiem pierādījumiem, no kuriem ir iespējams secināt tās izdarītos slēdzienus (spriedums, 2009. gada 17. septembris, *Komisija/MTU Friedrichshafen*, C-520/07 P, EU:C:2009:557, 55. punkts).
- 51 Turklāt, kā Vispārējā tiesa būtībā ir norādījusi pārsūdzētā sprieduma 82. punktā, Komisijai attiecīgo pasākumu izmeklēšanas procedūra ir jāveic rūpīgi un objektīvi, lai galīgā lēmuma, ar kuru tiek konstatēta atbalsta esamība un attiecīgā gadījumā – atbalsta nesaderība vai nelikumība, pieņemšanas brīdī tās rīcībā būtu cik vien iespējams vispilnīgākie un visticamākie pierādījumi (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2010. gada 2. septembris, *Komisija/Scott*, C-290/07 P, EU:C:2010:480, 90. punkts, un 2014. gada 3. aprīlis, *Francija/Komisija*, C-559/12 P, EU:C:2014:217, 63. punkts).
- 52 Šajā lietā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 81. punktā ir uzsvērusi, ka pierādīšanas pienākums attiecībā uz privātā komersanta kritērija piemērošanas nosacījumu izpildi gulstas uz Komisiju, vēl jo vairāk tad, ja strīdīgais lēmums ir balstīts nevis uz tādas informācijas neiesniegšanu, ko Komisija

pieprasījusi no attiecīgās dalībvalsts, bet uz konstatējumu, ka privātais komersants nebūtu tādā pašā veidā kā minētās dalībvalsts iestādes nonācis pie konstatējuma, ar ko var pieņemt, ka Komisijas rīcībā esot bijusi visa nozīmīgā informācija, kas nepieciešama tās lēmuma sagatavošanai.

- 53 Tādējādi pretēji tam, ko apgalvo *BTB* un *DPH*, no pārsūdzētā sprieduma neizriet, ka Vispārējā tiesa būtu atzinusi, ka Komisijai pietiek savu ekonomisko vērtējumu balstīt uz vienkāršiem, “ticamiem” apgalvojumiem, kuru patiesums tai neesot jāpierāda.
- 54 Attiecībā uz *BTB* un *DPH* argumentāciju, ka pārsūdzētā sprieduma 90. un 142. punktā Vispārējā tiesa esot atzinusi, ka tām bija pienākums sniegt pierādījumus, lai pierādītu, ka aplūkojamie pasākumi nebija uzskatāmi par valsts atbalstu, ir konstatējams, ka šāda argumentācija ir izrietējusi no pārsūdzētā sprieduma kļūdainas interpretācijas.
- 55 Proti, no pārsūdzētā sprieduma 90. un 142. punkta izriet, ka Vispārējā tiesa būtībā atzīst, ka tad, ja Komisija ir izmantojusi privātā komersanta kritēriju, ir veikusi savu izvērtējumu un savā lēmumā ir nonākusi pie konstatējuma, ka attiecīgie pasākumi ir uzskatāmi par valsts atbalstu, prasītājam ir jāpierāda acīmredzama kļūda Komisijas veiktajā faktu vērtējumā.
- 56 Tomēr šis apsvērums tikai izriet no Tiesas pastāvīgajā judikatūrā nostiprinātā principa, ka pārbaude, kuru Savienības tiesas veic attiecībā uz Komisijas sniegto vērtējumu par sarežģītiem ekonomiskiem faktiem, aprobežojas vienīgi ar to, vai ir ievērotas procesuālās normas un izpildīts pienākums norādīt pamatojumu, vai fakti ir pēc būtības precīzi, kā arī vai nepastāv acīmredzama kļūda vērtējumā vai pilnvaru nepareiza izmantošana (spriedums, 2010. gada 2. septembris, Komisija/*Scott*, C-290/07 P, EU:C:2010:480, 66. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 57 Ņemot vērā Komisijas plašo rīcības brīvību saistībā ar privātā komersanta kritērija piemērošanu, Vispārējā tiesa pamatoti ir ierobežojusi savu pārbaudi ar pārliecināšanos par to, ka Komisijas argumentācijā nav pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā, ja tā ir izmantojusi privātā komersanta kritēriju, lai konstatētu, ka attiecīgie pasākumi bija uzskatāmi par valsts atbalstu.
- 58 Kā Vispārējā tiesa pamatoti ir atgādinājusi pārsūdzētā sprieduma 87. punktā, tiesas pārbaude attiecībā uz jautājumu, vai pasākums ietilpst LESD 107. panta 1. punkta piemērošanas jomā, ir ierobežota, ja Komisijas sniegtajam vērtējumam ir tehnisks vai sarežģīts raksturs (spriedums, 2016. gada 30. novembris, Komisija/Francija un *Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 88. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 59 Šajā ziņā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 88. punktā pareizi ir atgādinājusi, ka tad, kad, pārbaudot, vai pasākums ietilpst LESD 107. panta 1. punkta piemērošanas jomā, Komisijai ir jāpiemēro privātā komersanta kritērijs, šī kritērija piemērošana vispārīgi nozīmē, ka Komisijai ir jāveic sarežģīts ekonomisks vērtējums (spriedums, 2016. gada 30. novembris, Komisija/Francija un *Orange*, C-486/15 P, EU:C:2016:912, 89. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 60 Kā izriet no pastāvīgās judikatūras, Komisijas veikta pārbaude par to, vai attiecīgie pasākumi var tikt atzīti par valsts atbalstu tādēļ, ka valsts iestādes nav rikojušās tā, kā būtu rīkojies privātais komersants, ir saistīta ar sarežģītu ekonomisko vērtējumu (spriedums, 2017. gada 20. septembris, Komisija/*Frucona Košice*, C-300/16 P, EU:C:2017:706, 62. punkts).
- 61 Pārsūdzētā sprieduma 89. un 141. punktā Vispārējā tiesa pamatoti ir piebildusi, ka tai ar savu ekonomisko vērtējumu nav jāaizstāj tā lēmuma pieņēmēja vērtējums, kura tiesiskumu tai ir lūgts pārbaudīt (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 20. septembris, Komisija/*Frucona Košice*, C-300/16 P, EU:C:2017:706, 63. punkts).
- 62 Tādējādi Vispārējā tiesa ir veikusi strīdīgā lēmuma pārbaudi, pilnā mērā ievērojot principus un kritērijus, kas atgādināti šā sprieduma 56. un 58.–61. punktā minētajā judikatūrā.

- 63 Šādos apstākļos ir konstatējams, ka Vispārējā tiesa nav pieļāvusi tiesību kļūdu, pārsūdzētā sprieduma 90. un 142. punktā atzīdama, ka *BTB* un *DPH* bija pienākums pierādīt, ka Komisija ir pieļāvusi tādu acīmredzamu kļūdu faktu vērtējumā, kas attaisnotu strīdīgā lēmuma atcelšanu.
- 64 No minētā izriet, ka vienīgā pamata pirmā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

Par vienīgā pamata otro daļu

– Lietas dalībnieku argumenti

- 65 Ar vienīgā pamata otro daļu *BTB* un *DPH* apgalvo, ka, pārsūdzētā sprieduma 90. un 142. punktā izmantodama frāze, kas atgādināta šā sprieduma 40. punktā, Vispārējā tiesa nav ievērojusi pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu un tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu.
- 66 Šie uzņēmumi uzskata, ka šis princips liecina par pienākumu dot katrai pusei saprātīgu iespēju paust savu nostāju, tajā skaitā savus pierādījumus, apstākļos, kuri to nenostāda situācijā, kas kopumā būtu nelabvēlīgāka par otras puses situāciju.
- 67 Taču Vispārējā tiesa, šajā lietā uzskatīdama, ka *BTB* un *DPH* bija pienākums sniegt pietiekamus pierādījumus, lai atspēkotu Komisijas izmantotā aplūkojamo pasākumu vērtējuma ticamību, minēto principu neesot ievērojusi un esot nostādījusi Komisiju privileģētā situācijā – salīdzinājumā ar minētajiem uzņēmumiem. Proti, gadījumā, kad Komisija un apelācijas sūdzības iesniedzējas sniedz pretrunīgus, tomēr, katru atsevišķi skatot, ticamus faktu vērtējumus, Komisijas paskaidrojumi automātiski tika atzīti par svarīgākiem nekā apelācijas sūdzības iesniedzēju sniegtie paskaidrojumi.
- 68 *BTB* un *DPH* norāda, ka Vispārējā tiesa ir pieprasījusi, lai tās sniegtu pierādījumus, kuri būtu pārliecinošāki nekā pierādījumi, uz kuriem Komisija bija balstījusi savu faktu vērtējumu.
- 69 Šāda pierādīšanas pienākuma pārdale esot pretrunā judikatūrai, proti, 1984. gada 28. marta spriedumam *Compagnie royale asturienne des mines un Rheinzink/Komisija* (29/83 un 30/83, EU:C:1984:130, 16. punkts), kā arī 1993. gada 31. marta spriedumam *Ahlström Osakeyhtiö u.c./Komisija* (C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 un no C-125/85 līdz C-129/85, EU:C:1993:120, 126. un 127. punkts), kuros teikts, ka tad, ja Komisija, pamatojoties uz pieņēmumu, ka konstatētie fakti nevar būt izskaidrojami citādi kā vien ar to, ka pastāv pret konkurenci vērsta rīcība, konstatē konkurences tiesību normu pārkāpumu, Savienības tiesai attiecīgais lēmums ir jāatceļ, ja attiecīgie uzņēmumi izvirza argumentāciju, kas sniedz Komisijas konstatēto faktu atšķirīgu skaidrojumu un kas tādējādi ļauj faktu izskaidrojumu, kuru Komisija izmantojusi, lai izdarītu secinājumu par pārkāpuma esamību, aizstāt ar citu ticamu izskaidrojumu.
- 70 Komisija šo *BTB* un *DPH* argumentāciju apstrīd.

– Tiesas vērtējums

- 71 Attiecībā uz pierādījumu limeni, kas nepieciešams, lai pierādītu acīmredzamu kļūdu privātā komersanta principa piemērošanā, vispirms ir jānorāda, ka no frāzes, ko Vispārējā tiesa izmantojusi pārsūdzētā sprieduma 90. un 142. punktā, izriet, ka tā apelācijas sūdzības iesniedzējām ir pieprasījusi pierādīt pietiekami nopietnas kļūdas esamību, lai liktu apšaubīt Komisijas veikto sarežģīto ekonomisko vērtējumu. Turpretī no tā neizriet nedz tas, ka apelācijas sūdzības iesniedzējām būtu bijis jāpierāda valsts atbalsta neesamība, nedz tas, ka Komisija būtu varējusi balstīties uz vienkāršiem, ticamiem apgalvojumiem, lai pierādītu valsts atbalsta esamību, nedz tas, ka apelācijas sūdzības iesniedzējām bija pilnā mērā jāatspēko Komisijas sagatavotais ekonomiskais vērtējums.

- 72 Tomēr, kā pamatoti uzskata Vispārējā tiesa, acīmredzamu kļūdu iespējams pierādīt, balstoties uz pierādījumiem, kas atspēko Komisijas lēmumā izmantotā faktu vērtējuma ticamību. Savukārt pamats, ar ko tiek apgalvotas acīmredzamas kļūdas, ir jānoraida, ja neatkarīgi no prasītāju iesniegtās informācijas nešķiet, ka apšaubītajā vērtējumā būtu pieļauta šāda kļūda.
- 73 Tātad iespēja apšaubīt tā faktu vērtējuma ticamību, ko Komisija izmantojusi savā lēmumā, ir radīta par labu prasītājam, un – pretēji tam, ko apgalvo *BTB* un *DPH*, – frāze, ko Vispārējā tiesa izmantojusi pārsūdzētajā spriedumā, nekādā ziņā neliecina par to, ka šajā lietā apelācijas sūdzības iesniedzējam būtu bijis pienākums sniegt pierādījumus, kuri būtu pārliecinošāki nekā pierādījumi, uz kuriem Komisija balstījusi tās veikto faktu vērtējumu.
- 74 Ņemot vērā šos apsvērumus, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 121., 124., 127., 180., 221., 248., 253., 276. un 285. punktā ir vērtējusi, vai *BTB* un *DPH* apgalvojumi ir pietiekami, lai atspēkotu faktu vērtējumu ticamību, kurus Komisija izmantojusi strīdīgajā lēmumā, un ir atzinusi, ka tas tā nav.
- 75 Attiecībā uz *BTB* un *DPH* argumentāciju, kas ietver atsauci uz 1984. gada 28. marta spriedumu *Compagnie royale asturienne des mines* un *Rheinzink/Komisija* (29/83 un 30/83, EU:C:1984:130, 16. punkts), kā arī 1993. gada 31. marta spriedumu *Ahlström Osakeyhtiö u.c./Komisija* (C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 un no C-125/85 līdz C-129/85, EU:C:1993:120, 126. un 127. punkts), pietiek norādīt, ka tad, ja Komisija piemēro privātā komersanta principu, tā nebalstās uz pieņēmumu, ka konstatētos faktus nevar izskaidrot citādi kā vien ar pretkonkurences rīcību, bet principā veic sarežģītu ekonomisku vērtējumu, lai konstatētu, vai konkrētais uzņēmums ir guvis priekšrocību, kas uzskatāma par valsts atbalstu.
- 76 Šādos apstākļos ir konstatējams, ka šajā lietā nav tā, ka Vispārējā tiesa, pārsūdzētā sprieduma 90. un 142. punktā atzīdama, ka, “lai konstatētu, ka Komisija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu, vērtējot faktus, uz kuriem varētu balstīt strīdīgā lēmuma atcelšanu, prasītāja iesniegtajiem pierādījumiem ir jābūt pietiekamiem, lai atspēkotu lēmumā ietvertā faktu vērtējuma ticamību”, nebūtu ievērojusi pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu vai tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu.
- 77 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, vienīgā pamata otrā daļa ir jānoraida kā nepamatota.
- 78 No tā izriet, ka apelācijas sūdzība kopumā ir jānoraida kā nepamatota.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 79 Saskaņā ar Reglamenta 137. pantu, kas, pamatojoties uz šā reglamenta 184. panta 1. punktu, ir piemērojams arī apelācijas tiesvedībā, lēmumu par tiesāšanās izdevumiem ietver spriedumā par tiesvedības izbeigšanu.
- 80 Saskaņā ar minētā reglamenta 138. panta 1. punktu, kas, pamatojoties uz šā reglamenta 184. panta 1. punktu, ir piemērojams arī apelācijas tiesvedībā, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest *BTB* un *DPH* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tām šis spriedums ir nelabvēlīgs, ir jāpiespriež tām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (septītā palāta) nospriež:

1) Apelācijas sūdzību noraidīt.

2) *BTB Holding Investments SA* un *Duferco Participations Holding SA* atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]